# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

15 päivänä lokakuuta 1996 *

Asiassa C-311/94,

jonka Nederlandse Raad van State (Alankomaat) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

**IJssel-Vliet Combinatie BV**

vastaan

**Minister van Economische Zaken**

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 42, 92 ja 93 artiklan, yhteisön toimista kalastus- ja vesiviljelyalan rakenteiden parantamiseksi ja mukauttamiseksi 18 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4028/86 (EYVL L 376, s. 7), laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 26 päivänä tammikuuta 1987 annetun neuvoston direktiivin 87/167/ETY (EYVL L 69, s. 55) sekä kalastuksen alalla myönnettävien kansallisten tukien seuraamisesta annettujen toimintaohjeiden [(88/C 313/09) (EYVL 1988, C 313, s. 21)] tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat G. F. Mancini, J. L. Murray ja L. Sevón sekä tuomarit C. N. Kakouris, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet, G. Hirsch ja M. Wathelet,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— IJssel-Vliet Combinatie BV, edustajanaan asianajaja P. V. F. Bos, Rotterdam,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja A. Bos,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston avustava johtaja E. Belliard ja saman osaston apulaisjohtaja C. de Salins sekä samalta osastolta tehtävään määrätty J.-M. Belorgey,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet P. Nemitz ja H. van Vliet,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan IJssel-Vliet Combinatie BV:n, edustajanaan P. V. F. Bos, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön avustava oikeudellinen neuvonan-

taja J. S. van den Oosterkamp, Ranskan hallituksen, asiamiehinään C. de Salins ja J.-M. Belorgey, ja komission, asiamiehinään P. Nemitz ja H. van Vliet, esittämät suulliset huomautukset 26.3.1996 pidetyssä istunnossa,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.5.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Nederlandse Raad van State on esittänyt 1.11.1994 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 25.11.1994, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä, joista toista on muutettu Raad van Staten hallintoriita-asioiden osaston johtajan 8.12.1994 päiväämällä kirjeellä, ETY:n perustamissopimuksen 42, 92 ja 93 artiklan, yhteisön toimista kalastus- ja vesiviljelyalan rakenteiden parantamiseksi ja mukauttamiseksi 18 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4028/86 (EYVL L 376, s. 7), laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 26 päivänä tammikuuta 1987 annetun neuvoston direktiivin 87/167/ETY (EYVL L 69, s. 55, jäljempänä kuudes direktiivi) sekä kalastuksen alalla myönnettävien kansallisten tukien seuraamisesta annettujen toimintaohjeiden [(88/C 313/09) (EYVL 1988, C 313, s. 21, jäljempänä toimintaohjeet)] tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset koskevat alankomaalaisen yhtiön, IJssel-Vliet Combinatie BV:n (jäljempänä IJssel-Vliet) ja Minister van Economische Zaken (talousministeriö, jäljempänä ministeriö) välistä riita-asiaa kalastusaluksen rakentamista varten tehdystä tukihakemuksesta, jonka ministeriö hylkäsi.

3 Yhteisen kalastuspolitiikan rakenteita luovan asetuksen N:o 4028/86 johdanto-osan seitsemännen perustelukappaleen mukaan asetuksella pyritään yhteisön laivastojen rakennemuutokseen. Tämän rakennemuutoksen tarkoituksena on kymmenennen perustelukappaleen mukaisesti muun muassa luoda vakaa tasapaino kalastuskapasiteetin ja olemassaolevien kalakantojen välille poistamalla ylikapasiteettia kalastuksen alalta. Näiden päämäärien saavuttamiseksi ja yhteisen politiikan toimivuuden takaamiseksi asetuksessa säädetään interventiosta "julkisin varoin" (viides perustelukappale), jotka voivat olla joko yhteisön tai kansalliselta taholta peräisin.

4 Kansallisten tukien myöntämisen osalta asetuksen N:o 4028/86 49 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Perustamissopimuksen 92, 93 ja 94 artiklaa sovelletaan jäsenvaltioiden myöntämiin kansallisiin tukiin tämän asetuksen soveltamisalueella." *

5 Asetuksessa N:o 4028/86 olevassa VII osastossa "Kapasiteettien sopeuttaminen" säädetään, että jäsenvaltiot voivat myöntää seisottamispalkkion tai täydellisen lopettamispalkkion, kun tiettyjen kalastusalusten käyttö lopetetaan väliaikaisesti tai lopullisesti, ja että yhteisö voi osallistua kyseisen palkkion maksamiseen.

6 "Laivanrakennusteollisuuden maailmanlaajuisen kriisin" (johdanto-osan toinen perustelukappale) vuoksi kuudennessa direktiivissä säädetään tiettyjä sääntöjä myönnettäessä tukia laivanrakennusteollisuudelle.

7 Kuudennen direktiivin 1 artiklan a alakohdan mukaan "laivanrakennuksella" tarkoitetaan erityisesti bruttovetoisuudeltaan vähintään 100 tonnia olevien kalastusalusten rakentamista yhteisössä.

* Virallisen käännöksen puuttuessa tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset asetuksesta N:o 4028/86 suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

8 Kuudennen direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisen alakohdan mukaan kansallisia tukia laivanrakennusteollisuudelle "voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, jos ne täyttävät tässä direktiivissä säädetyt poikkeusedellytykset". *

9 Tältä osin kuudennen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että "laivanrakennuksen ja -muuntamisen tukia voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, jos yksittäiselle sopimukselle myönnetyn tuen määrä avustusekvivalentteina laskettuna ei ylitä kattoa — —". Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaan "komissio määrää katon yhteisön kilpailukykyisimpien telakoiden ja niiden tärkeimpien kansainvälisten kilpailijoiden hintatason eron perusteella — —".

10 Kuudennen direktiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaan kyseisiin tukiin sovelletaan perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan määräysten lisäksi tiettyjä ilmoittamista koskevia erityissääntöjä. Toisessa kohdassa täsmennetään, että jokaisen tukijärjestelmän täytäntöönpanolle asianomaisella sektorilla on saatava komission etukäteinen lupa.

11 Arvioidessaan etteivät asetuksessa N:o 4028/86 ja kuudennessa direktiivissä määritellyt rakennepolitiikat olleet "välittömästi yhteensoveltuvia" komissio ilmoitti 26.5.1988 päivätyllä kiertokirjeellään (jäljempänä kiertokirje) jäsenvaltioille tavasta, jolla se aikoi soveltaa näitä kahta säädöstä.

12 Tämän kiertokirjeen mukaan mitään yhteisön tai kansallista tukea ei voida myöntää yhteisön laivastoon tarkoitettujen kalastusalusten rakentamiselle, ellei tuki ole yhteisen kalastuspolitiikan mukainen. Siten ainoastaan kolmansien maiden laivastoon tarkoitettujen kalastusalusten rakentamiselle myönnettyjä tukia voitiin myöntää kuudennen direktiivin nojalla.

* Virallisen käännöksen puuttuessa tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset direktiivistä 87/167/ETY suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

13 Komissio antoi myöhemmin toimintaohjeet, joiden tarkoituksena oli tiedottaa jäsenvaltioille siitä tavasta, jolla komissio aikoi harjoittaa perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan nojalla harkintavaltaansa uusien tukien osalta. Se ehdotti jäsenvaltioille myös perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan nojalla, että jäsenvaltiot soveltavat voimassaoleviin asiaa koskeviin tukijärjestelmiinsä toimintaohjeiden mukaisia arviointiperusteita. Tämä ehdotus annettiin Alankomaiden hallitukselle tiedoksi 30.11.1988 päivätyllä kirjeellä. Komissio kehotti tässä kirjeessä asianomaista hallitusta antamaan ilmoituksen, että toimintaohjeiden mukaisia arviointiperusteita noudatettaisiin kaikkien kalastusalan kansallisten tukien osalta. Alankomaiden hallitus vahvisti komissiolle 31.1.1989 päivätyllä kirjeellään, että kyseiset tuet olivat toimintaohjeiden mukaisia.

14 Näiden toimintaohjeiden perusperiaatteina todetaan, samalla tavalla kuin kiertokirjeessä, että kalastusalan kansallisia tukia voidaan myöntää vain noudattaen kyseisen sektorin yhteisen politiikan päämääriä. Tältä osin komissio täsmensi päättäneensä olla hyväksymättä kansallisia tukia kuudennen direktiivin perusteella, jos tuki koskee yhteisön laivastoon tarkoitettujen kalastusalusten rakentamista.

15 Alankomaiden asetuksen (ETY) N:o 4028/86 mukaisesti esittämää kalastuslaivastoa koskevaa monivuotista (1987—1991) suuntautumisohjelmaa (jäljempänä ohjelma) koskevassa, 11.12.1987 tekemässään päätöksessä 88/123/ETY (EYVL 1988 L 62, s. 28, jäljempänä päätös) komissio hyväksyi kyseisen ohjelman tietyin päätöksessä esitettyjen rajoitusten ja ehtojen noudattamista koskevin varauksin.

16 Komissio muistutti kuitenkin, että kaiken rahallisen tuen kyseisellä sektorilla oli kuuluttava, jotta se voitaisiin hyväksyä, siihen ohjelmaan, jossa konkretisoidaan yhteinen kalastuspolitiikka Alankomaiden kuningaskunnan osalta.

17 *Regeling generieke steun zeescheepsnieuwbouw 1988*:ssa (alankomaalainen järjestelmä laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta, jäljempänä kansallinen

tukijärjestelmä) myönnetään tietyin edellytyksin tukea laivanrakennusteollisuudelle. Tämän kansallisen tukijärjestelmän 28 kohdan ja kuudennen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaan tukijärjestelmän toteuttaminen on riippuvainen komission hyväksynnästä.

18 Komissio hyväksyi 29.3.1988 päivätyllä kirjeellään kuudennen direktiivin mukaisesti tämän kansallisen tukijärjestelmän. Sittemmin Alankomaiden hallitus ilmoitti komissiolle 26.10.1988 päiväämällään kirjeellä tietyistä muutosehdotuksista, jotka eivät vaikuttaisi kyseisen järjestelmän yleiseen suuntautumiseen tai päämäärään. Komissio hyväksyi nämä muutokset 22.12.1988 päivätyllä kirjeellään siltä osin, kuin kalastuksen alaa koskevien tukien osalta noudatetaan toimintaohjeita.

19 IJssel-Vliet esitti ministeriölle 28.11.1988 hakemuksen, joka koski vetoisuudeltaan 6 500 tonnia olevan kalastusaluksen rakentamiselle myönnettävää tukea. Ministeriö hylkäsi tämän hakemuksen 1.12.1989 tekemällään päätöksellä.

20 IJssel-Vliet teki 28.12.1989 ministeriön päätöksestä valituksen, jonka ministeriö katsoi perusteettomaksi 19.3.1991 tekemällään päätöksellä. Ministeriö arvioi, että haettua tukea ei voitu myöntää, koska tuki ei ollut ohjelman mukainen. IJssel-Vliet valitti kuudenteen direktiiviin nojautuen tästä päätöksestä Raad van Stateen.

21 Näissä olosuhteissa Raad van State päätti lykätä ratkaisun antamista ja esitti yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kaksi kysymystä:

"1) Kun otetaan huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 42 artiklan ja yhteisön toimista kalastus- ja vesiviljelyalan rakenteiden parantamiseksi ja mukauttamiseksi 18 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4028/86 määräykset ja säännökset yhdessä, voiko Euroopan yhteisöjen komissio käyttäessään Euroopan yhteisön perustamis-

sopimuksen 93 artiklan perusteella sille annettua valtaa seurata jäsenvaltioissa voimassaolevia tukijärjestelmiä edellä mainitun asetuksen (ETY) N:o 4028/86 ja laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 26 päivänä tammikuuta 1987 annetun neuvoston direktiivin 87/167/ETY yhteensovittamiseksi kansallisten tukijärjestelmien arvioinnin osalta laatia, julkaista ja noudattaa periaatteinaan kalastuksen alalla myönnettävien kansallisten tukien seuraamisesta annettuja toimintaohjeita (88/C 313/09), joissa sovelletaan yksinomaan kilpailupolitiikkaan kuuluvien arviointiperusteiden ohella yhteisen kalastuspolitiikan arviointiperusteita, jos neuvosto ei ole nimenomaisesti valtuuttanut komissiota tähän?

2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Onko jäsenvaltioiden sovellettava edellä mainittuja toimintaohjeita tehdessään päätöstä kalastusaluksen rakentamista koskevasta tukihakemuksesta? Mikäli vastaus on myöntävä, mihin oikeudelliseen perusteeseen tällainen velvoite perustuu?

Onko tällainen velvoite olemassa ainoastaan silloin, kun kyseinen alus on tarkoitettu kokonaan tai osittain kalastukseen sellaisilla vesillä, jotka kuuluvat Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioiden suvereniteetin piiriin tai lainkäyttövaltaan, tai vesillä, joilla sovelletaan ulkoista kalastuspolitiikkaa?"

22 On huomautettava aluksi, että ennakkoratkaisupyyntöä koskevan päätöksen mukaan Raad van State arvioi, että joka tapauksessa on selvää, että kyseinen alus on tarkoitettu osittain kalastukseen vesillä, jotka kuuluvat yhteisön jäsenvaltioiden suvereniteetin piiriin tai lainkäyttövaltaan.

23 On täsmennettävä, että IJssel-Vliet ilmoitti komissiolle suullisessa käsittelyssä, että alus, joka oli sillä välin rakennettu, purjehtii Alankomaiden lipun alla.

## Ensimmäinen kysymys

24 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy pääasiallisesti sitä, onko komissio voinut antaa perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan mukaista toimivaltaansa käyttäessään toimintaohjeet, joissa edellytetään yksinomaan kilpailupolitiikkaan kuuluvien arviointiperusteiden noudattamisen lisäksi myös yhteisen kalastuspolitiikan alaan kuuluvien arviointiperusteiden noudattamista, vaikka neuvosto ei ole nimenomaisesti valtuuttanut komissiota tähän?

25 IJssel-Vliet toteaa, että koska näiden toimintaohjeiden mukaan kalastusaluksen rakentamiselle myönnettävää tukea voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana ainoastaan, jos tuen osalta noudatetaan yhteisen kalastuspolitiikan päämääriä, komissio ei ole ottanut huomioon kuudennen direktiivin ulottuvuutta. IJssel-Vliet korostaa lisäksi, että vastoin toimintaohjeita jokainen kuudennen direktiivin 1 artiklan a alakohdassa tarkoitetun kalastusaluksen rakentamiselle myönnettävä tuki olisi jo pelkästään tosiseikkojen perusteella yhteismarkkinoille soveltuva, kun tuki ei ylitä komission vahvistamaa ylintä kattoa. Tämän direktiivin osalta komission rooli rajoittuu ainoastaan sen valvomiseen, että ylimpään kattoon liittyvää edellytystä noudatetaan. IJssel-Vliet nojautuu tältä osin yhdistetyissä asioissa C-356/90 ja C-180/91, Belgia vastaan komissio, 18.5.1993 annettuun tuomioon (Kok. 1993, s. I-2323).

26 On kuitenkin muistutettava, että kuudes direktiivi perustuu perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan d alakohtaan. Siten direktiivissä tarkoitetut tuet muodostavat vain yhden sellaisen tukiryhmän, "jota voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana". Kyseisen direktiivin asiaankuuluvissa säännöksissä toistetaan sitä paitsi uskollisesti tämä sanamuoto (ks. kuudennen direktiivin 1 artiklan d alakohdan toinen alakohta ja 4 artiklan 1 kohta; ks. tältä osin myös em. asia Belgia v. komissio, tuomion 32 kohta).

27 Vaikka tällaisia tukia voitaisiin pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, tästä ei seuraa välttämättä kuitenkaan sitä, että ne olisivat yhteismarkkinoille soveltuvia. Komission on näet tutkittava perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan nojalla, että nämä tuet täyttävät kaikki edellytykset, jotta niitä voitaisiin pitää yhteismarkki-

noille soveltuvina. Tältä osin on muistutettava, että kuudennen direktiivin 10 artiklassa säädetään nimenomaisesti, että perustamissopimuksen 93 artiklan lisäksi sovelletaan myös muita ilmoittamista koskevia säännöksiä.

28 Vaikka tuki on kuudennen direktiivin säännösten mukainen, se ei ole siten välttämättä kuitenkaan yhteismarkkinoille soveltuva.

29 Toissijaisesti IJssel-Vliet katsoo, että siinä tapauksessa, että komissio voisi katsoa yhteismarkkinoille soveltumattomaksi tuen, joka on kuudennen direktiivin edellytysten mukainen, se ei voi kuitenkaan tehdä tällaista päätöstä yhteiseen kalastuspolitiikkaan liittyvillä perusteilla, jotka eivät liity kilpailupolitiikkaan. Asetuksen N:o 4028/86 49 artiklassa, jonka mukaan kilpailupolitiikkaa sovelletaan kalastuksen alalla, ei näet mahdollisteta tällaista soveltamista.

30 On kuitenkin huomautettava, että yhteiseen kalastuspolitiikkaan kuuluvien perusteiden huomioon ottaminen on olennainen osa komission arviointia sen tarkastellessa esillä olevien kaltaisten tukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille kalastuksen alalla, eikä se suinkaan merkitse sitä, että komissio ylittäisi toimivaltansa.

31 Perustamissopimuksen 42 artiklan ensimmäisestä kohdasta, jossa tunnustetaan maatalouspolitiikan ensisijaisuus perustamissopimuksen kilpailun alan tavoitteisiin nähden, seuraa näet, että perustamissopimuksen kilpailua koskevien määräysten soveltamisessa tällä alalla on aina otettava huomioon perustamissopimuksen 39 artiklan eli yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet (ks. tältä osin asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4973).

32 Toisaalta kalastuksen alalla yhteiseen politiikkaan sisältyy sääntöjä yhteismarkkinoiden toiminnasta ja kehittämisestä (ks. perustamissopimuksen 38 artiklan 4 kohta). Jos komissio ei ottaisi näitä sääntöjä huomioon, se voisi vakavasti vahingoittaa tämän yhteisen politiikan tehokasta vaikutusta (effet utile).

33 Siten tästä seuraa, että arvioidessaan kalastuksen alalla myönnetyn tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille komission on otettava huomioon kyseisen alan yhteisen politiikan vaatimukset, jotka vastaavat tosiasiassa yhteismarkkinoiden vaatimuksia.

34 Siten ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että komissio on voinut antaa perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan mukaisen toimivaltansa perusteella toimintaohjeet, joissa määrätään yksinomaan kilpailupolitiikkaan liittyvien arviointiperusteiden noudattamisen lisäksi yhteiseen kalastuspolitiikkaan liittyvien arviointiperusteiden noudattamisesta, vaikka neuvosto ei ole antanut komissiolle nimenomaisesti tähän valtuutusta.

## Toinen kysymys

35 On muistutettava, että tämä kysymys voidaan jakaa kahteen osaan, joista ensimmäisellä pyydetään selvittämään, onko toimintaohjeilla velvoittava vaikutus, ja toisella pyydetään selvittämään, mihin aluksiin toimintaohjeiden sääntöjä on sovellettava.

36 Toisen kysymyksen ensimmäisen osan osalta on muistutettava, että perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukaan komissio seuraa jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassaolevia tukijärjestelmiä. Se tekee jäsenvaltioille ehdotuksia yhteismarkkinoiden asteittaisen kehittämisen tai yhteismarkkinoiden toiminnan kannalta aiheellisiksi toimenpiteiksi. Tämä määräys merkitsee siten komissiolle ja jäsenvalti-

oille säännöllistä ja toistuvaa yhteistyövelvoitetta, josta komissio tai jäsenvaltiot eivät voi vapautua määräämättömäksi ajaksi vain toisen osapuolen yksittäisellä tahdonilmaisulla (ks. asia C-135/93, Espanja v. komissio, tuomio 29.6.1995, Kok. 1995, s. I-1651).

37 Tältä osin on huomautettava, että toimintaohjeet perustuvat perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohtaan ja että ne ovat siten osa tätä säännöllistä ja toistuvaa yhteistyövelvoitetta, josta komissio tai jäsenvaltiot eivät voi vapautua. Toisaalta toimintaohjeet ovat täsmälleen — ainakin komission ja Alankomaiden kuningaskunnan välisissä suhteissa — tämän perustamissopimuksen kyseisen artiklan mukaisen komission ja jäsenvaltioiden välisen säännöllisen ja toistuvan yhteistyön hengen mukaisia.

38 Ensinnäkin toimintaohjeet, jotka eivät ole ensimmäiset kyseisellä alalla sovellettavat toimintaohjeet, merkitsevät aikaisempien toimintaohjeiden ajan tasalle saattamista ja liittyvät siten kalastuksen alan säännölliseen ja toistuvaan valvontaan.

39 Toiseksi vaikka komissio vastasikin tästä valvonnasta, kyseistä valvontaa toteutettiin yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Alkuvaiheessa jäsenvaltioita kuultiin — Alankomaiden hallitusta 30.3.1988 ja 6.5.1988 päivätyin kirjein — näiden toimintaohjeiden alustavan tekstin osalta, ja sen jälkeen komissio ilmoitti 30.11.1988 päivätyllä, Alankomaiden hallitukselle osoittamallaan kirjeellä, että hyväksyessään toimintaohjeiden lopullisen tekstin se otti huomioon jäsenvaltioiden tekemät huomautukset.

40 Kolmanneksi tästä viimeksi mainitusta kirjeestä käy ilmi, että komissio ja jäsenvaltiot ovat koko näiden toimintaohjeiden voimassaoloajan toimineet tämän yhteis-

työn hengen mukaisesti. Itse asiassa komissio on pyytänyt tässä kirjeessä Alankomaiden hallitukselta ilmoitusta siitä, että näiden toimintaohjeiden mukaisia arviointiperusteita noudatettaisiin kaikkien kyseisen alan tukien osalta. Vastauksessaan Alankomaiden hallitus vahvisti komissiolle 31.1.1989 päiväämässään kirjeessä, että kalastuksen alalla myönnetyissä tuissa on noudatettu toimintaohjeita (esillä olevan tuomion 13 kohta). Antaessaan tämän vahvistuksen Alankomaiden hallitus sovelsi kansallista tukijärjestelmää, jota on siten katsottava tarkoitetun mainitussa vahvistuksessa.

41 Oikeudenkäyntiasiakirjoista, jotka koskevat tukien kohtelua kalastuksen alalla käy ilmi, että komissio ja Alankomaiden hallitus ovat luoneet perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukaisesti yhteistyömenettelyn, josta kumpikaan niistä ei voisi vapautua yksipuolisesti.

42 Sitä paitsi on muistutettava, että asiassa C-313/90, CIRFS ym. v. komissio, 24.3.1993 antamassaan tuomiossa (Kok. 1993, s. I-1125, 35 kohta) yhteisöjen tuomioistuin tunnusti velvoittavan vaikutuksen sellaisille "menettelymääräyksille", joilla oli oikeudellisesti samankaltainen luonne kuin toimintaohjeilla ja joiden säännöt jäsenvaltiot olivat hyväksyneet.

43 Esillä olevassa asiassa komission hyväksyntä kansallisen tukijärjestelmän muutoksille annettiin vain siltä osin kuin Alankomaiden hallituksen kalastusalusten rakentamiselle myöntämässä tuessa noudatetaan toimintaohjeita. Näissä olosuhteissa kyseinen hallitus on muutokset täytäntöönpannessaan hyväksynyt toimintaohjeiden säännöt. Näin ollen edellä mainitun asiassa CIRFS ym. v. komissio annetun tuomion mukaisesti toimintaohjeilla on velvoittava vaikutus kyseisen jäsenvaltion suhteen.

44 Siten perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukaisesta yhteistyövelvoitteesta ja toimintaohjeiden sääntöjen hyväksymisestä seuraa se, että jäsenvaltion, kuten Alankomaiden kuningaskunnan, on sovellettava toimintaohjeita tehdessään päätöstä kalastusaluksen rakentamista koskevasta tukihakemuksesta.

45 Toisen kysymyksen toisen osan osalta on aluksi huomautettava, kuten esillä olevan tuomion 14 ja 3 kohdasta käy ilmi, että toimintaohjeita sovelletaan sellaisten kalastusalusten rakentamiseen, jotka on tarkoitettu "yhteisön laivastoon", ja että yhteinen politiikka, jonka noudattamista toimintaohjeilla turvataan, pyrkii "yhteisön laivastojen" rakennemuutokseen.

46 Siten on tutkittava, onko esillä olevassa asiassa kysymyksessä olevan kaltaista alusta pidettävä sellaisena, että se on tarkoitettu kuulumaan johonkin yhteisön laivastoista.

47 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 58 kohdassa, yhteisön laivastoihin liittyvän yhteisen politiikan säädöksissä käytetään soveltamisperusteena erityisesti lippua, jonka alla alus purjehtii. Siten jäsenvaltion lipun alla purjehtivalla aluksella on joka hetki pääsy yhteisön kalastusalueille sekä vesille, jotka kuuluvat yhteisön jäsenvaltioiden suvereniteetin piiriin tai lainkäyttövaltaan, että vesille, joihin sovelletaan ulkoista kalastuspolitiikkaa, ja tällaiseen alukseen sovelletaan myös yhteisen politiikan säädösten mukaisia valvontatoimenpiteitä.

48 Siten jäsenvaltion lipun alla purjehtivaa alusta on pidettävä kuuluvana johonkin yhteisön laivastoista riippumatta siitä alueesta, jolla aluksella kalastetaan.

49 Siten toiseen kysymykseen kokonaisuudessaan on vastattava, että Alankomaiden kuningaskunnan kaltaisen jäsenvaltion, jota velvoittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukainen yhteistyövelvoite ja joka on hyväksynyt toimintaohjeiden säännöt, on sovellettava toimintaohjeita tehdessään päätöstä tuen myöntämisestä sellaisen kalastusaluksen rakentamiselle, joka on tarkoitettu kuulumaan johonkin yhteisön laivastoista ja riippumatta siitä alueesta, jolla aluksella kalastetaan.

## Oikeudenkäyntikulut

50 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Alankomaiden ja Ranskan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Nederlandese Raad van Staten 1.11.1994 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

**1) Komissio on voinut antaa ETY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan mukaisen toimivaltansa perusteella kalastuksen alalla myönnettävien kan-**

sallisten tukien seuraamisesta annetut toimintaohjeet (88/C 313/09), joissa määrätään yksinomaan kilpailupolitiikkaan liittyvien arviointiperusteiden noudattamisen lisäksi yhteiseen kalastuspolitiikkaan liittyvien arviointiperusteiden noudattamisesta, vaikka neuvosto ei ole antanut komissiolle nimenomaisesti tähän valtuutusta.

2) Alankomaiden kuningaskunnan kaltaisen jäsenvaltion, jota velvoittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukainen yhteistyövelvoite ja joka on hyväksynyt toimintaohjeiden säännöt, on sovellettava toimintaohjeita tehdessään päätöstä tuen myöntämisestä sellaisen kalastusaluksen rakentamiselle, joka on tarkoitettu kuulumaan johonkin yhteisön laivastoista ja riippumatta siitä alueesta, jolla aluksella kalastetaan.

Rodríguez Iglesias Mancini Murray Sevón

Kakouris Kapteyn Gulmann Edward

Puissochet Hirsch Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä lokakuuta 1996.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti